

механізмів, що спираються на ефективну взаємодію органів виконавчої влади і органів місцевого самоврядування. Крім того, необхідна розробка принципово нової схеми побудови соціального захисту населення, зокрема, надання соціальної допомоги та виплат з обліком зустрічних зобов'язань громадян, пов'язаних з їхньою готовністю підвищувати свої доходи через зайнятість.

Виділено такі ключові цілі, досягнення яких у повному обсязі дозволить говорити про суттєві досягнення у підвищенні якості соціального захисту населення, а саме: своєчасний доступ українців до соціальних виплат; доступ до якісної та доступної медичної допомоги, лікарського забезпечення; підвищення ефективності системи соціального захисту та соціального обслуговування громадян; активізація політики зайнятості в умовах воєнного стану.

Ключові слова: соціальна політика, державна політика, соціальний захист населення, глобальні виклики.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Держава протягом усієї історії свого існування виконує соціально – орієнтовані функції із забезпечення безпеки громадян, створення нормальних умов існування для різних суспільних верств населення. Державна соціальна політика – це діяльність органів державної влади та державного управління, яка спрямована на досягнення добробуту всього суспільства та яка реалізується через певну модель соціальної політики [7].

Світовий досвід свідчить про те, що далеко не всі галузі життя суспільства можуть бути керовані через створення ринкових відносин. У зв'язку із цим ринкові механізми необхідно доповнювати системою державного втручання, якій властива управлінська та контрольна діяльність відповідних органів влади. Держава визначає пріоритетні напрями розвитку соціальної політики, яка концентрує ресурси на цих напрямках, створює спеціалізовані соціальні програми, регулює демографію, стимулює розвиток трудових відносин.

Згідно із ст. 1 Конституції України зазначено, що Україна є соціальною державою, в якій життя, здоров'я, безпека та недоторканість

людини є найвищою соціальною цінністю [8]. Соціальна політика є предметом достатньо широких наукових дискусій, причому поняття та його зміст у різних дослідників суттєво різняться. Гострота дискусій обумовлена тим, що соціальна політика є найбільш значущою сферою інтересів сучасного суспільства та найважливішою частиною діяльності сучасної держави. Соціальна політика найтіснішим чином пов'язана з типом і рівнем розвитку суспільства, ментальністю населення, з тими цілями та завданнями, які ставить суспільство перед собою у своєму соціальному розвитку.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання, пов'язані з ефективним управлінням розвитком соціальної сфери, а також формуванням соціальної політики держави, висвітлені у працях таких вітчизняних науковців, як: Л. Антонова, В. Базилевич, В. Безугла, Н. Внукова, І. Євдокимова, С. Корецька, І. Кінаш, М. Криштанович, В. Куценко, Е. Лібанова, О. Новікова, Н. Орлова, Я. Остафійчук, О. Палій, В. Скуратівський, А. Халецька та ін.

Однак досі немає єдиної точки зору, яка визначає соціальні функції держави. Саме це призводить до дискусій з питань сфери правового регулювання відносин у суспільстві. У більшості випадків ці дискусії охоплюють сферу економічних відносин, зокрема, чи має держава впливати на процеси розподілу доходів, ціноутворення тощо.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою роботи є дослідження розкриття нових підходів щодо формування та реалізації державної соціальної політики, нової її парадигми в умовах глобальних викликів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У ряді статей Конституції України, зазначено соціальний статус держави, відповідно до якого передбачено надання громадянам найважливіших гарантій та прав соціального характеру:

- на працю та її оплату (ст. 43);
- на страйк для захисту своїх економічних інтересів (ст. 44);
- на відпочинок (ст. 45);
- на соціальний захист (ст. 46)
- на житло (ст. 47);
- на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування (ст. 49);

- на безпечне для життя і здоров'я довкілля (ст. 50);
- освіта (ст. 53);
- на професійну правничу допомогу (ст. 59) [8].

Всі основні положення, які викладені в Конституції України лягли в основу при розбудові соціальної політики.

Соціальна політика спрямована на відповідну організацію та процеси, які визначають та формують добробут громадян. До сфери соціальної політики, на думку деяких авторів, крім діяльності галузей соціальної сфери, входять розподіл доходів між членами суспільства, сімейні відносини, природоохоронна діяльність тощо [5]. У зарубіжній та вітчизняній науці накопичився досить великий вибір визначень соціальної політики. Всі ці підходи можна розбити на групи, у кожній з яких поєднуються подібні концепції.

Аналіз наукової літератури з публічного управління дозволив дійти висновків, що перша група науковців виходить з ототожнення соціального та суспільного, внаслідок чого соціальна політика розглядається як «суспільні дії щодо вирішення проблем, які хвилюють все суспільство» [9]. Метою соціальної політики, згідно з цим підходом є сприяння досягненню цілей суспільства.

Друга група підходів виходить, насамперед, із соціально-трудо-вих відносин і орієнтована на їх стабілізацію, регламентування відносин праці та капіталу, виключення можливих екстремістських чи радикальних варіантів вирішення протиріч.

Третя група концепцій розглядає соціальну політику як вид суспільної діяльності, яка націлена в першу чергу на потенційно вразливі верстви населення, до яких відносяться непрацездатні особи, мігранти, безробітні, інваліди, ветерани війни. Через систему державної допомоги та громадської благодійності держава має забезпечити вразливим верствам мінімально прийнятний рівень задоволення їх потреб побуту та життя [5].

Четверта група концепцій розглядає соціальну політику як інструмент, який пом'якшує негативні наслідки індивідуальної та соціальної нерівності через систему перерозподільних заходів.

П'ята група підходів виходить із принципів соціальної справедливості та соціального партнерства як базових цінностей сучасного громадянського суспільства та соціальної держави.

Шоста група виходить із принципів соціальної безпеки. Події, які склалися в Україні та у світі вимагають від держави вирішення завдань у системі забезпечення соціального захисту населення та розробку відповідних моделей соціального забезпечення [13, 14].

Дані концепції можна розділити лише теоретично. На практиці соціальна політика, яка реалізується більшістю розвинених держав, містить у собі елементи кожної з цих концепцій.

Отже, можемо зробити висновок, що соціальна політика – це не тільки система дій і заходів, а й також система взаємовідносин та взаємодій між соціальними групами, соціальними верствами, у центрі яких є людина, її добробут, соціальний захист і соціальний розвиток, соціальна безпека населення в цілому. Тобто соціальна політика – це багатогранний процес та структурно складне явище. Соціальна політика є системною за своїм характером, оскільки має цілісність взаємозалежних елементів. Основними елементами соціальної політики можна вважати об'єкт, суб'єкт, цілі, завдання, функції, пріоритети та принципи, форми, засоби і методи реалізації соціальної політики.

До об'єктів соціальної політики належить:

- населення держави, включаючи різні елементи, такі як соціальні групи;

- соціальні відносини, явища та процеси.

Основним суб'єктом соціальної політики є держава. Держава забезпечує соціальний захист різних соціальних груп, згладжує соціальну нерівність, формує сприятливе для людини життєве середовище.

Крім держави суб'єктом соціальної політики є роботодавці. Але їх суб'єктний функціонал обмежений, оскільки вони мають слідувати тим загальним соціальним правилам, які встановлюються державними владними структурами, тобто вони є вторинним суб'єктом. Основною метою соціальної політики є задоволення потреб громадян та потреб різних соціальних груп.

Важливо відзначити, що держава в рамках реалізації соціальної політики бере функцію розвитку суспільства. Метою сучасної соціальної політики в умовах глобальних викликів є збереження людської особистості, створення сприятливих умов для її повноцінно-

го гармонійного існування, виховання почуття відповідальності за свою життєдіяльність, задоволення життєво важливих інтересів та потреб. Відповідно до основних завдань соціальної політики можна віднести:

- створення соціально-гарантованих умов для життєдіяльності громадян;
 - забезпечення соціальної справедливості в суспільстві;
 - створення передумов для розвитку суспільства в науково-технічному та культурному контексті;
 - забезпечення громадян своєчасною, доступною та якісною соціальною підтримкою в умовах війни.
- Соціальна політика, будучи сукупністю основних цілей, принципів і заходів органів державної влади та місцевого самоврядування, які спрямовані на реалізацію соціальних прав громадян, передбачених Конституцією України, повинна охоплювати наступні складові:
- працю та трудові відносини;
 - пенсійне забезпечення;
 - забезпеченість житлом, комунальними та побутовими послугами;
 - освіта та професійна підготовка;
 - охорона здоров'я та фізичний розвиток;
 - культура;
 - наука;
 - соціальне страхування, соціальна допомога та соціальне обслуговування;
 - сприяння формуванню соціально-орієнтованої ринкової економіки;
 - демографія, захист сім'ї, материнства, батьківства, дитинства та молоді;
 - екологічна безпека;
 - юридичний захист соціальних прав громадян.

В сучасних умовах до реалізації соціальної політики ще слід віднести соціальний захист внутрішньо переміщених осіб.

У традиційних теоріях про соціальні функції держави можна виділити два основні підходи, що визначають його діяльність.

Перший заснований на припущенні про відсутність користостей, які не виявляються ринком. Отже, діяльність держави має бути зосереджена на усуненні «помилки» ринку.

Другий, – на припущенні про наявність благ, які корисні для суспільства в цілому, але не мають користі для окремої людини і, отже, не піддаються ринковим мотиваціям у діяльності людини, а тому є прерогативою органів державної влади.

Найчастіше діяльність держави (державне управління) сприймається як свого роду громадський товар. При цьому виявляється п'ять його основних функцій:

1. Організація діяльності у сферах, що не піддаються ринковій мотивації через низьку прибутковість, або її відсутність (армія, екологія, медицина тощо).

2. Перерозподіл громадського продукту для забезпечення мінімально необхідними засобами існування всіх членів суспільства. У більшості розвинених країн на ці цілі йде понад 50 відсотків усіх бюджетних видатків.

3. Макроекономічне регулювання економіки з метою недопущення різких спадів виробництва, інфляції, безробіття та інших негативних явищ економіки розвинених країн.

4. Створення умов для стабільного економічного зростання на тривалу перспективу. Захист механізму ринку від монополістичних тенденцій.

5. Створення правової основи держави, що забезпечує взаємовідносини між громадянами, державними та іншими органами управління.

Такий підхід, на наш погляд, звужує сферу діяльності держави, не дозволяє розкрити її повною мірою. Справа в тому, що таким чином здебільшого відбувається орієнтація на регулювання економічних процесів, які є основними. Однак це не повною мірою визначає весь спектр соціальних відносин у суспільстві, які входять до сфери компетенції державних органів управління у соціальній державі. На нашу думку, у самому узагальненому вигляді соціальна функція держави має сприяти гармонізації відносин у суспільстві, якісному покращенню суспільного середовища, створенню умов, що виключають такі явища, як екстремізм, націоналізм, расова та

релігійна нетерпимість. Отже, під соціальним прогресом можна розуміти постійний процес узгодження особистих, групових та суспільних інтересів на основі моральної поведінки людини за умов її особистої свободи. У зв'язку з цим можна виділити такі три основні сфери соціальної діяльності держави: економічна; екологічна; морально-етична.

Така класифікація, як і будь-яка інша, досить умовна. Це пов'язано з тим, що не зовсім коректним і можливим можна, наприклад, відокремити економічну діяльність від природоохоронної. Так, на наш погляд, перша сфера діяльності (економічна) має бути спрямована на гармонізацію відносин у сфері виробництва, розподілу та споживання матеріальних благ та послуг. У ринковій системі господарювання вона передбачає створення, насамперед, умов гармонізації відносин між працею і капіталом при розподілі суспільного продукту. Найважливішим інструментом вирішення цієї проблеми є створення дієвого інституту соціального партнерства. Ідея соціального партнерства є основою для збереження соціального миру та спокою і відповідно створює можливості для поступального еволюційного розвитку суспільства, звільняючи його від тих потрясінь, які пов'язані з кризами та соціальними революціями, спрямованими на перебудову суспільства.

Друга сфера діяльності соціальної держави, екологічна, передбачає розробку та вжиття системи заходів, пов'язаних із гармонізацією відносин між людиною та природою. Нині антропогенну діяльність можна порівняти з великими природними і геологічними перетвореннями. Тому ця проблема стала загальнопланетарною. А це означає, що діяльність держави у цій сфері має вирішувати внутрішні проблеми екологічного характеру.

Третя сфера пов'язана з морально-етичною діяльністю держави, з розвитком культури та має бути спрямована на формування гармонійної особистості, вільної від екстремізму та нетерпимості до інакодумства, до виховання вільної людини, що поважає та визнає свободу інших громадян.

Визнаючи, що соціальна політика є найважливішою складовою частиною діяльності суспільства та держави, необхідно

проаналізувати, які принципи більшість сучасних держав вважає основою своєї діяльності.

1. Принцип соціальної справедливості. Соціальна справедливість є загально визнаною цінністю сучасної демократичної суспільної свідомості, закріпленої в основоположних документах світової спільноти.

2. Принцип індивідуальної соціальної відповідальності. Він вимагає від індивіда, сім'ї, малої групи докладання максимальних зусиль для самодопомоги та самозабезпечення.

3. Принцип соціальної солідарності, який полягає в тому, що суспільство покликане зустрічати соціальні труднощі як єдина система, всередині якої відбувається перерозподіл соціального продукту від працездатних до непрацездатних, від одного покоління до іншого. Цей принцип дозволяє використовувати страхові підходи реалізації соціальної політики.

4. Принцип соціального партнерства, який є основоположною ідеєю, на основі якої виникає та існує система взаємовідносин між державою та суспільством. Даний принцип забезпечує співробітництво у сфері регулювання трудових та інших відносин.

5. Принцип соціальної компенсації, який покликаний забезпечити правову та соціальну захищеність громадян, необхідну для поповнення обмежень, зумовлених їх соціальним статусом.

6. Принцип соціальних гарантій передбачає надання громадянам гарантованого державою мінімуму соціальних послуг, виховання, духовного та фізичного розвитку, професійної підготовки та раціонального працевлаштування. Обсяг, види та якість соціальних гарантій повинні забезпечити необхідний розвиток особистості та підготовку до самостійного життя. Цей принцип передбачає збалансованість цілей та можливостей реалізації соціальної політики

7. Принцип субсидіарності (підтримки), який передбачає надання переваги громадським ініціативам, порівняно з відповідною діяльністю державних органів та установ при фінансуванні заходів у галузі соціальної політики. Цей принцип передбачає законодавче регулювання взаємодії державних і державних структур у соціальній сфері та підтримку останніх. Реалізація принципу субсидіарності дозволяє не тільки більш ефективно використовувати існуючі

матеріальні ресурси, а й гнучкіше реагувати на соціальні запити, які виникають, та залучати до вирішення соціальних проблем самих громадян.

Незаперечним імперативом функціонування соціальної держави є розробка соціальних цілей та відповідна діяльність щодо їх реалізації. Головним завданням соціальної держави є забезпечення чіткого функціонування всієї системи соціально-політичних інститутів, координування всіх елементів системи на основі дотримання прав і свобод громадян, які зафіксовані у Конституції України та інших законодавчих актах.

Реалізація соціальної політики в Україні характеризується рядом характерних ознак. Першою характерною рисою є те, що соціальна політика реалізується на трьох рівнях: державному, регіональному та муніципальному. Особливостями даних рівнів реалізації соціальної політики на етапі є:

- на державному рівні приймаються стратегічні рішення про розвиток будь-яких важливих напрямів соціальної політики. Окрім того на цьому рівні відбувається концентрація основних фінансових, управлінських ресурсів. Основною проблемою державного рівня реалізації соціальної політики є його «віддаленість» від нагальних суспільних проблем та нечітке уявлення шляхів їх вирішення;

- на регіональному рівні відбувається адаптація прийнятих стратегічних напрямів реалізації державної соціальної політики. Значною перевагою даного рівня реалізації соціальної політики є знання регіональною владою специфіки соціального середовища, його проблематики та можливість вибору відповідних інструментів для реалізації певного спрямування державної соціальної політики;

- на муніципальному рівні управлінські апарати виявляються найбільш наближеними до специфіки соціальної проблематики, які часто мають власне бачення шляхів вирішення нагальних соціальних проблем, проте виявляються найбільш обмеженими у ресурсах для реалізації прийнятого на державному рівні рішення.

Другою характерною рисою є нерівномірність соціального розвитку регіонів. З початком 2020 року пандемія призвела до економічної кризи, справивши серйозний руйнівний вплив на регіональний розвиток.

Російсько-українська війна, яку розв'язала росія у 2014 році призвела до процесів дестабілізації в окремих регіонах України, зокрема в Луганській та Донецькій областях. Це призвело до економічного падіння даних областей, втрати контролю над частиною територій та її економічного потенціалу. Економічні дисбаланси, які виникли внаслідок збройної агресії та гібридної війни, яка велася з боку росії вісім років, Україні вдалося побороти за рахунок механізмів податково-бюджетної та регіональної політики.

Внаслідок відкритого воєнного нападу росії 24 лютого 2022 року Україна постала перед новими викликами та проблемами, в тому числі в реалізації соціальної політики. Основними проблемами, які виникли є:

- втрата людського потенціалу;
- припинення діяльності малого та середнього бізнесу та закриття великих підприємств в зоні бойових територій;
- втрата податкових доходів та місцевих бюджетів;
- зниження та майже повна відсутність сприятливого інвестиційного клімату в державі;
- загрози продовольчій та енергетичній безпеці України;
- зниження експорту продукції [6].

Всі окреслені проблеми дуже ускладнюють життя та розвиток держави, регіонів, територіальних громад. Кожна із цих криз матиме важкі соціальні наслідки.

Оскільки основним інструментом здійснення державної політики у соціальній сфері є соціальні програми, то відповідно третьою характерною рисою соціальної політики України є спроба вирішення соціальної проблематики за допомогою державних цільових програм України та пріоритетних національних проектів, які є механізмами вирішення низки проблем у соціальній сфері та які виникли внаслідок недостатнього державного контролю у 1990-х роках під час переходу держави від планового характеру економіки до ринкового [12].

У формуванні та реалізації програми беруть участь різні суб'єкти, а саме органи державної влади та місцевого самоврядування, недержавні організації, які функціонують у державній сфері. Найпоширенішими є програми, які передбачають захист від соціальних

ризиків (старість, інвалідність, втрата годувальника, безробіття, нещасний випадок на виробництві тощо).

Відповідно реалізація цільових програм забезпечує підтримку вразливих верств населення та забезпечує активізацію державної політики у сфері зайнятості населення та національних ринків праці [3]. З початком воєнних дій підтримка системи соціального захисту населення забезпечується Урядом за допомогою відповідних структур ООН та інших міжнародних інституцій.

Основним стратегічним завданням, яке стоїть зараз перед державою – це забезпечення нормальної роботи відповідних механізмів, що спираються на ефективну взаємодію органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування. Крім того потребує розробки принципово нової схеми побудови соціального захисту населення, зокрема, надання соціальної допомоги та виплат з обліком зустрічних зобов'язань громадян, пов'язаних з їхньою готовністю підвищувати свої доходи через зайнятість. Така система має бути спрямована на узгодження та гармонізацію інтересів і позицій спільнот громадян; інтеграцію соціальних спільнот, оптимізацію управлінської діяльності на основі демократичних цінностей та дотримання прав громадян [2]. Формування принципів державного регулювання та реорганізації моделей управління соціальним обслуговуванням має виходити з наступних варіантів:

- побудова вертикалі управління соціальним обслуговуванням (передача державних установ соціального обслуговування у відання органів місцевого самоврядування);

- наділення (на певний період) органів місцевого самоврядування функціями із соціального обслуговування з одночасним фінансовим забезпеченням переданих повноважень за рахунок субвенцій, які надаються місцевим бюджетам з бюджету.

Необхідно виділити такі ключові цілі, досягнення яких у повному обсязі дозволить говорити про суттєві досягнення у підвищенні якості соціального захисту населення:

- своєчасний доступ українців до соціальних виплат;
- доступ до якісної та доступної медичної допомоги, лікарського забезпечення;

– підвищення ефективності системи соціальної захисту та соціального обслуговування громадян, насамперед літніх громадян та інвалідів;

– активізація політики зайнятості в умовах воєнного стану.

Ще одним підходом до вдосконалення механізмів соціального захисту населення є необхідність залучення до реалізації соціальної політики недержавних організацій у проведенні соціальної політики.

У сучасних умовах можна говорити про істотне розширення поля соціальної політики та зміну характеру її прояву в різних сферах соціально-економічних відносин. Зокрема, найбільш значущим явищем життя стає корпоративна соціальна політика, яка формується всередині великих підприємств.

З метою впровадження ефективної соціальної політики в умовах глобальних викликів підприємствам слід проводити активну внутрішню соціальну політику, яка направлена на стимулювання та підтримку власних співробітників.

Дискусії щодо соціальної відповідальності бізнесу ведуться давно. Отримані результати зафіксовані в багатьох наукових працях [1,10, 15, 16]. Сучасна концепція соціальної відповідальності бізнесу, яка знаходить відображення в роботах багатьох західних аналітиків, виходить з того, що бізнес повинен не тільки забезпечувати економічне зростання та піклуватися про потреби тих категорій громадян, які перебувають безпосередньо у сфері його впливу, а й брати на себе відповідальність за вирішення багатьох соціальних проблем, які стоять перед суспільством.

Предметом дискусії на початковому етапі були такі три основні проблеми. Перша проблема відноситься до галузі етики у комерційних справах та рішеннях. Питання полягає в тому, чи може бізнесмен чинити неетично з суспільної точки зору, заради користі своєї компанії. По суті мова йде і про те, чи сприяє будь-яке виробництво процвітанню суспільства чи воно йому заважає.

Друга проблема – соціальна відповідальність бізнесу за своїх працівників. Соціальна відповідальність великого, середнього та малого бізнесу полягає у створенні умов для відтворення робочої сили, своєчасної виплати заробітної плати та обов'язкових платежів на соціальні потреби; забезпечення охорони праці; відрахування

страхових платежів за програмами: пенсійного, медичного та соціального страхування, корпоративного професійного пенсійного страхування; участі у співфінансуванні добровільних видів страхування працюючих; здійсненні соціальної підтримки найманих працівників (пільгові кредити та позички, сімейна допомога тощо); благодійної діяльності.

Третя проблема пов'язана із питанням ставлення бізнесу до запитів суспільства на місцевому та регіональному рівнях. Це підтримка закладів культури, освіти, спорту тощо. Нині відбувається розширення сфери соціальної відповідальності бізнесу. Зокрема, перед ним ставляться завдання вирішення екологічних та інших проблем. При цьому в оцінці його діяльності все більшого значення набувають соціально-економічних критеріїв. Крім того, помітну роль у розвинених країнах відіграють етичні кодекси, які є неформальними правилами у відносинах між фірмами, а також між фірмами та державою.

Ми погоджуємось із твердженням колективу авторів, що корпоративна соціальна відповідальність має претендувати на обов'язковість і, як наслідок, має бути каталізований процес його законодавчого закріплення [16].

Що стосується соціальної відповідальності громадянина, то вона полягає в тому, що, з одного боку, він є членом суспільства (громадянином своєї країни), а тому маючи права, повинен нести певне «суспільне навантаження» у вигляді відрахування частини свого доходу (податки, відрахування на соціальні витрати) на суспільні потреби. З іншого боку, кожен громадянин, який має сім'ю, несе безпосередню відповідальність за створення сприятливого психологічного клімату у сім'ї, за навчання та виховання дітей, за надання допомоги хворим та літнім людям - членам сімей.

Підтримка держави бізнес-спільнотою є важливим кроком в наш час. За допомогою альтернативних джерел є змога реалізовувати звичний набір соціальних заходів для співпрацівників, розробляти та реалізовувати довго- та середньострокові програми, створювати спеціальні інститути, які допомагають проводити соціальну політику більш цілеспрямованіше.

Проводячи розгорнуту внутрішню соціальну політику, підприємства роблять свій посильний внесок у стабілізацію соціальної

established that social policy is most closely connected with the type and level of development of society, the mentality of the population, with the goals and tasks that society sets for itself in its own social development. It was established that the following are the main trends in the formation of the state's social policy: its three-level implementation (state, regional and municipal levels); uneven social development of regions.

At the same time, the main problems of the formation of modern state social policy were revealed, namely: loss of human potential; termination of small and medium-sized businesses and closure of large enterprises in the combat zone; loss of tax revenues and local budgets; decrease and almost complete absence of a favorable investment climate in the state; threats to Ukraine's food and energy security; decrease in export of products. All outlined problems greatly complicate the life and development of the state.

It was determined that the main strategic task facing the state now is to ensure the normal operation of the relevant mechanisms, which are based on the effective interaction of executive power bodies and even local self-government bodies. In addition, it is necessary to develop a fundamentally new scheme for the construction of social protection of the population, in particular, the provision of social assistance and payments taking into account counter-obligations of citizens related to their willingness to increase their income through employment.

The following key goals have been identified, the full achievement of which will allow us to talk about significant achievements in improving the quality of social protection of the population, namely: timely access of Ukrainians to social benefits; access to high-quality and affordable medical care, medical supplies; increasing the efficiency of the system of social protection and social services for citizens; intensification of employment policy under martial law.

Key words: *social policy, state policy, social protection of the population, global challenges.*

Received: 05.09.22

References

1. Badyda, A. Iu. (2019). Sotsialna derzhava v umovakh hlobalizatsii: monohrafiia [Social state in the conditions of globalization: monograph]. Uzhhorod: RIK-U [in Ukrainian].

2. Behlytsia, V., Antonova, L., Kozlova, L., Datsii, O. & Datsii, N. (2021). Systema kontseptsii komunikatsii derzhavnykh instytuttsii i suspilstva yak osnova natsionalnoi bezpeky ta sotsialno-ekonomichnoi stabilnosti [The system of communication concepts of state institutions and society as the basis of national security and socio-economic stability]. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, 3(38), 549–556. Retrieved from: <https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i38.237487> [in Ukrainian].

3. Burlai, T. V., Dmytruk, D. A., Kostrytsia, V. I. & Levin, R. Ia. (2022). Polityka sotsialnoi yakosti: teoriia ta mizhnarodni pidkhody v konteksti zavdan povoiennoi rekonstruktsii Ukrainy [Policy of social quality: theory and international approaches in the context of tasks of post-war reconstruction of Ukraine]. *Ukrainskyi sotsium – Ukrainian society*, 3(82), 9-30 [in Ukrainian].

4. Ievdokymova, I. A. (2015). Sotsialna polityka: navchalnyi posibnyk [Social policy: study guide]. Kh.: Kharkivskyi natsionalnyi universytet imeni V. N. Karazina [in Ukrainian].

5. Nadolishyi, P. & Bakumenko V. (Eds.). (2009). Derzhavne upravlinnia: osnovy teorii, istoriia i praktyka: navchalnyi posibnyk [Public administration: the basics of theory, history and practice: a study guide]. Odesa: Odeskyi rehionalnyi instytut derzhavnoho upravlinnia Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy [in Ukrainian].

6. Storonianska, I. Z. (Eds.). (2022). Ekonomika rehioniv Ukrainy v umovakh viiny: ryzyky ta napriamky zabezpechennia stiikosti: naukovy-analitychne vydannia [The economy of the regions of Ukraine in the conditions of war: risks and directions of ensuring stability: scientific and analytical edition]. Lviv, DU «Instytut rehionalnykh doslidzhen imeni M.I. Dolyshnoho NAN Ukrainy» [in Ukrainian].

7. Kovalevych, D. A. (2020). Sotsialnyi zakhyst naseleennia yak vazhlyvyi napriam sotsialnoi polityky derzhavy [Social protection of the population as an important direction of the state's social policy]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu – Scientific Bulletin of the Uzhhorod National University*, issue 30, 87-91 [in Ukrainian].

8. Konstytutsiia Ukrainy (stanom na 01.01.2020) [Constitution of Ukraine (as of 01.01.2020)]. zakon.rada.gov.ua. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> [in Ukrainian].

9. Krupnyk, A. (2017). *Derzhavne upravlinnia: osnovy teorii, istoriia i praktyka: Navchalnyi posibnyk* [Public administration: the basics of theory, history and practice: Training manual]. Odesa : ORIDU NADU [in Ukrainian].

10. Motorniuk, U. I. (2016). *Sotsialna polityka yak neobkhidna umova funktsionuvannia sotsialnoi derzhavy* [Social policy as a necessary condition for the functioning of the welfare state]. *Ekonomika ta derzhava – Economy and the state*, 12, 23-26. [in Ukrainian].

11. Novikova, O. F. (2014). *Innovatsiini pidkhody do formuvannia sotsialnoi polityky v umovakh zrostannia zovnishnikh ta vnutrishnikh vyklykiv* [Innovative approaches to the formation of social policy in the conditions of growing external and internal challenges]. *Sotsialno-trudovi vidnosyny: teoriia ta praktyka – Social and labor relations: theory and practice*, 2, 80-88 [in Ukrainian].

12. Libanova, E. M. (Eds.). (2012). *Sotsialni rezultaty derzhavnykh proqram: teoretyko-metodolohichni ta prykladni aspekty otsiniuvannia: monohrafiia* [Social results of state programs: theoretical-methodological and applied aspects of assessment: monograph]. Instytut demohrafiï ta sotsialnykh doslidzhen imeni M. V. Ptukhy NAN Ukrainy. Uman: Vydavets «Sochinskyi» [in Ukrainian].

13. Kryshtanovych, M., Petrovskiy, P., Khomyshyn, I., Bezena, I. & Serdechna, I. (2020). Peculiarities of Implementing Governance in the System of Social Security. *Business, Management and Education*. Vol. 18 (1), 142-156. Retrieved from: <https://doi.org/10.3846/bme.2020.12177> [in English].

14. Orlova, N. S., Tarasenko, D. L., Oliinyk, N. I., Kuzmenko, S. G. & Medvedchuk, O. V. (2020). Social investment in corporation development strategy in Ukraine. *Financial and credit activity: problems of theory and practice*, 2, (33), 566-573 [in English].

15. Popova, O., Koval, V., Antonova, L., & Orel, A. (2019). Corporate social responsibility of agricultural enterprises according to their economic status. *Management Theory and Studies for Rural Business and Infrastructure Development*, 41 (2), 277–289. Retrieved from <https://ejournals.vdu.lt/index.php/mtrsbid/article/view/313> [in English].

16. Shtyrov, O. (2013). *Upravlinnia liudskymy resursamy yak stratehichna perspektyva rozvytku derzhavnoho upravlinnia*. [Human resources management as a strategic perspective for the development of public administration]. / *Naukovi pratsi [Chornomorskoho derzhavnoho universytetu imeni Petra Mohyly kompleksu «Kyievo-Mohylianska akademiia»]*. *Seriia : Derzhavne upravlinnia*, T. 226, vol. 214. - pp. 114-117. - *nbu.gov.ua* Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdu_2013_226_214_24 [in Ukrainian].

Відомості про авторів / Information about the Authors

Приходько Ігор Павлович: Дніпровський державний аграрний-економічний університет, вул. Сергія Єфремова, 25, м. Дніпро, 49000, Україна.

Ihor Prykhodko: Dnipro State Agrarian and Economic University, Serhiy Yefremov Street, 25, Dnipro, 49000, Ukraine.

ORCID.ORG/ 0000-0002-1400-7348

E-mail: prihodko_igor@ukr.net

Шпортюк Наталія Леонідівна: Дніпровський державний аграрний-економічний університет, вул. Сергія Єфремова, 25, м. Дніпро, 49000, Україна.

Natalya Shportiuk: Dnipro State Agrarian and Economic University, Serhiy Yefremov Street, 25, Dnipro, 49000, Ukraine.

ORCID.ORG/ 0000-0003-1941-8522

E-mail: tsviknataly@gmail.com